

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБІНСЬКОГО**
**Факультет дошкільної і початкової освіти імені Валентини
Волошиної**

Кафедра початкової освіти

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**на тему: «Педагогічні умови впровадження технологій
інтерактивного навчання в освітньому середовищі початкової
школи»**

Студентки 2 курсу 2 МАПЗ групи
СВО магістра
Галузі знань 01 Освіта/Педагогіка
Спеціальності 013 Початкова освіта
Бамбури Анастасії Олександрівни
Керівник: канд. пед. наук, доцент
Олійник Н. А.

Національна шкала _____	
Кількість балів: _____	Оцінка: ECTS _____
Голова комісії _____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)
Члени комісії _____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)
_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)
_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)

м. Вінниця – 2024 рік

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	7
1.1. Інтерактивне навчання: дефінітивна характеристика	7
1.2. Особливості використання інтерактивного навчання в освітньому середовищі початкової школи	15
1.3. Види інтерактивних технологій в освітньому процесі початкової школи	25
1.4. Передовий педагогічний досвід використання інтерактивного навчання в освітньому середовищі початкової школи	34
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИКА ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	43
2.1. Обґрунтування педагогічних умов впровадження інтерактивних технологій в освітньому середовищі початкової школи	43
2.2. Критерії, показники та рівні сформованості готовності до використання інтерактивних технологій в освітньому середовищі початкової школи	63
2.3. Впровадження інтерактивних технологій навчання в освітньому середовищі початкової школи	74
2.4. Динаміка сформованості готовності до використання інтерактивних технологій в освітньому середовищі початкової школи (за результатами формульовального етапу експерименту)	81
2.5. Методичні рекомендації щодо використання інтерактивних технологій в освітньому середовищі початкової школи	84
ВИСНОВКИ	96
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	99
ДОДАТКИ	106

ВСТУП

Актуальність проблеми. Сучасні виклики суспільства щодо ефективної організації освітнього процесу у початковій школі вимагають нових підходів для перетворення з трансформаційної системи освіти на демократичну, спрямовану на особистісний розвиток кожної дитини. Тому перед освітою постали нові завдання від систематизації та приведення у відповідність світовим технічним, інформаційним, науковим досягненням змісту, методів та форм навчання у сучасному освітньому просторі.

У зв'язку з особистісно орієнтованим підходом до навчання, об'єктом педагогічних досліджень стають оновлені форми, методи та технології навчання. Ураховуючи те, що джерелом інформації та отримання знань можуть бути вчитель, мережа Інтернет, медіапростір тощо, учням потрібно навчатися не тільки сприймати отриману інформацію, а й уміти опрацьовувати, осмислювати її, використовувати, застосовувати в конкретних життєвих умовах, адаптувати отримані знання у нестандартних ситуаціях.

Відповідно державного стандарту початкової освіти (2018), Національної доктрини розвитку освіти України (2002), Постанови кабінету міністрів України «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо організації освітнього процесу Нової української школи» (2018), Національної стратегії розвитку освіти України (2012-2021), зауважено, що використання інтерактивного навчання сприятиме розвитку творчого мислення, впевненості в собі. Сутнісна особливість інтерактивного навчання – високий рівень взаємно спрямованої активності суб'єктів взаємодії, емоційне, духовне єднання учасників. При використанні методів і прийомів інтерактивного навчання учень стає повноправним учасником процесу сприйняття, його досвід служить основним джерелом навчального пізнання.

Впровадження інтерактивних технологій на уроках відкриває перед педагогом нові можливості, пов'язані, перш за все, з налагодженням

міжособистісної взаємодії з учнями шляхом зовнішнього діалогу в процесі засвоєння навчального матеріалу програми. Дійсно, між школярами в групі неминуче виникають певні взаємини, і від того, якими вони будуть, багато в чому залежить успішність їх навчальної діяльності.

Інтерактивні технології мають широкий спектр педагогічних можливостей: сприяють формуванню у школярів цілісного уявлення про навколишній світ, активізують науково-пізнавальну діяльність, створюють творчу атмосферу в колективі учнів підвищують якість засвоєння навчального матеріалу, пробуджують в учнів бажання вчитися.

Проблему інтерактивного навчання в педагогічному процесі досліджували сучасні науковці: Г. Коберник, О. Комар, Н. Максимова, В. Мельник, Т. Пироженко, О. Пометун, Г. Сиротенко та інші. Теоретико-методичні основи впровадження інтерактивних педагогічних технологій у освітній процес початкової школи висвітлено у наукових працях О. Біди, О. Дума, Л. Коваль, Н. Коломієць, В. Телянчук та інших. У своїх дослідженнях учені доводять, що зміни неможливі без застосування на уроках інтерактивних технологій, які ґрунтуються на діалозі, моделюванні ситуацій вибору, вільному обміні думками тощо. Впровадження інтерактивних технологій – це шлях до розвитку творчої особистості, до успішної реалізації Державного стандарту початкової загальної освіти. Саме це і зумовило вибір теми дипломної роботи: **«Педагогічні умови впровадження технологій інтерактивного навчання в освітньому середовищі початкової школи».**

Об'єктом дослідження процес використання інтерактивних технологій навчання в освітньому середовищі початкової школи.

Предметом дослідження педагогічні умови впровадження інтерактивного навчання в освітньому середовищі початкової школи.

Мета дослідження: науково обґрунтувати та експериментально перевірити ефективність педагогічних умов впровадження технологій інтерактивного навчання в освітньому середовищі початкової школи.

Для досягнення цієї мети були поставлені такі **основні завдання**:

1. Проаналізувати ступінь розробленості проблеми у вітчизняній та закордонній теорії та практиці.
2. Визначити рівні готовності молодших школярів до використання інтерактивних технологій.
3. Теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити педагогічні умови використання інтерактивних технологій в початковій школі.
4. Розробити методичні рекомендації для вчителів початкових класів щодо впровадження інтерактивних технологій в освітньому середовищі початкової школи.

При написанні цієї роботи нами були використані наступні **методи дослідження**: *теоретичні* – аналіз та узагальнення теоретичних положень і підходів вітчизняних і зарубіжних дослідників; аналіз, синтез психологічної, педагогічної літератури; узагальнення теоретичних та експериментальних даних; *емпіричні* – педагогічні спостереження та самоспостереження, опитування (анкетування, тестування, бесіди), педагогічний експеримент; методи математичної статистики, що забезпечили достовірність результатів дослідження;

Практичне значення дослідження полягає в розробці методичних рекомендацій для роботи вчителя початкових класів. Матеріали дослідження можуть використовуватися у практиці роботи початкової школи.

Експериментальна база дослідження: Комунальний заклад «Вінницький ліцей №12» (4 класи).

Апробація результатів дослідження здійснювалося на звітній конференції викладачів і студентів: «Актуальні проблеми формування творчої особистості в контексті наступності дошкільної та початкової освіти» (Вінниця, 28 березня 2023 р.), «Інклюзивна освіта як індивідуальна траєкторія особистісного зростання дитини з особливими освітніми потребами» (Вінниця, 27 квітня 2023 р.), «Наукові перспективи та методичні

інновації в розвитку початкової освіти» (м. Вінниця, ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 18 квітня 2024 р.) IX Міжнародна науково-практична конференція «Perspectives of contemporary science: theory and practice» (м. Львів, 28-30.04.2024 року).

За результатами конференцій опубліковано статтю:

1. Бамбура А. Використання lego-технологій для розвитку творчих здібностей молодших школярів: зб. матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Інклюзивна освіта як індивідуальна траєкторія особистісного зростання дитини з особливими освітніми потребами». 27 квітня 2023 р. Вінниця., 2023. С.

2. Бамбура А., Олійник Н. Впровадження технологій інтерактивного навчання в освітній процес початкової школи: зб. матеріали VII Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції «Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти» 28 березня 2023 р. Вінниця, 2023. . С. 236-239.

3. Бамбура А., Олійник Н. Інтегроване навчання в початковій школі як засіб розвитку творчої особистості. зб. матеріали IX Міжнародна науково-практична конференція «Perspectives of contemporary science: theory and practice». 28-30.04.2024 року у м. Львів, С. 493-437.

4. Бамбура Анастасія. Розвиток креативності учнів початкової школи. Наукові перспективи та методичні інновації в розвитку початкової освіти: збірник матеріалів I Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції (м. Вінниця, ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 18 квітня 2024 р.) за заг. ред. Н. Олійник. Вінниця, 2024. Вип. 1. С. 270-273.

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, що містять 9 підрозділів, висновків, списку використаних джерел (68 позиції), додатків. Загальний обсяг роботи становить 113 сторінок.

ВИСНОВКИ

Результати проведеного дослідження дозволяють зробити такі висновки:

1. На основі аналізу вітчизняної і зарубіжної філософської психолого-педагогічної літератури про особливості впровадження технологій інтерактивного навчання в освітньому середовищі початкової школи, досліджено стан розробленості означеної проблеми в теорії та практиці. Розкрито сутність ключових понять дослідження: «інтерактивний метод», «інтерактивне навчання» та «інноваційні технології».

З'ясовано, що під поняттям «інтерактивні технології», ми розуміємо використання певних гаджетів (інтерактивна дошка, планшети, мультимедійна техніка тощо) та форм (вебінари, робота з онлайн-джерелами інформації, дистанційний формат навчання тощо).

2. Оптимальний відбір змісту навчального матеріалу початкової школи має найважливіше значення, проте недооцінювати використання у викладанні сучасних педагогічних технологій, методів навчання, розвиваючих особистість молодшого школяра ніяк не можна. За допомогою інтерактивних технологій учні освоюють нові способи роботи з альтернативними джерелами інформації, такими як Інтернет, мультимедіа, енциклопедії та ін., без чого в умовах сучасного світу не обійтися. На констатувальному етапі експерименту визначено критерії сформованості готовності до участі в інтерактивних формах роботи (*мотиваційний, когнітивний та діяльнісний*) та рівні (*репродуктивний (низький), продуктивний (середній), креативний (високий)*). Результати, отримані в ході експериментальної перевірки свідчать про те, що молодші школярі не достатньо готові до використання інтерактивними формами роботи, а саме учні класу хочуть працювати в групі, чекають на підказку вчителя. З метою оптимізації освітнього процесу та корекції рівнів навчальних досягнень учнів

у ході формувального експерименту були впроваджені інтерактивні технології.

3. Вивчення психологічної й педагогічної літератури дозволило визначити, педагогічні умови для ефективного використання інтерактивної технології навчання: *дотримання систематичності та послідовності у застосуванні інтерактивних технологій навчання; ретельної підготовки вчителя до використання інтерактивних технологій, врахування вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів; забезпечення безперервної діалогічної взаємодії суб'єктів освітнього процесу; попередньої підготовки учнів до використання інтерактивних технологій; використання різноманітних методів і форм у процесі інтерактивного навчання.*

4. Інтерактивні технології забезпечують ефективну реалізацію мети й завдань уроку, мають значний комунікативний, соціокультурний та виховний потенціал. Оскільки в межах однієї роботи нам здається неможливим розглянути всі методи та форми інтерактивного навчання, які використовуються на уроках у початковій школі, то ми розкриємо сутність найбільш, на нашу думку, цікавих та насамперед ефективних, що використовуються учителями початкової школи.

5. Контрольний етап експерименту показав, ефективність впровадження педагогічних умов та використання інтерактивних методів та форм роботи, про що свідчать дані так у КГ результати майже не змінились, креативний (високий) рівень змінився на 0,3 % учнів, продуктивний (середній) рівень покращився на 1.3% молодших школяра, репродуктивний (низький) рівень на 1%. У експериментальному класі готовність до використання інтерактивних технологій значно зросла, про що свідчать дані констатувального контрольного етапу експерименту, креативний (високий) рівень покращився на 7,3 % учнів, продуктивний (середній) рівень зменшився на 2% молодших школяра, репродуктивний (низький) рівень зменшився на 13,7%, це свідчить про те, що учні готові до використання інтерактивних форм роботи, їм це подобається. Саме інтерактивні технології

навчання сприяють діалогізації освітнього процесу у початковій школі, самостійності в ухваленні рішень залучають до творчості під час вибору змісту і способів навчання.

6. Розроблені нами методичні рекомендації спрямовані на роботу з дітьми, які мають середній та низький рівень готовності до співпраці та інтерактивного навчання. Загалом діти із середнім рівнем готові до роботи з інформацією, інформаційними джерелами, готові до роботи у груповому режимі. Таких дітей потрібно лише трохи зацікавити інтерактивними технологіями, мотивувати на роботу в інтерактивному режимі. Робота з дітьми, що мають низький рівень, має вже дещо інший характер і включає розширені форми та методи роботи з розвитку готовності учнів роботи в інтерактивному режимі. Розроблені нами методичні рекомендації орієнтовані розвиток у дітей активної позиції у процесі навчання в інтерактивному режимі, розвиток навичок співробітництва, прийняття оточуючих, розвиток навичок роботи у групі, роботі з інформацією.

Проведене нами дослідження дозволило реалізувати поставлену мету та вирішити всі завдання дослідження. У перспективах дослідження подальше вивчення цієї проблематики та апробація розроблених методичних рекомендацій у початковій школі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрущенко В.П. Роздуми про освіту: статті, нариси, інтерв'ю. К.: Знання України, 2014. 804 с.
2. Баханов К.О. Інноваційні системи, технології та моделі навчання в школі: Монографія. Запоріжжя: Просвіта, 2010. 165 с
3. Білик, Т. С. Виховний потенціал інтерактивних технологій на уроках математики у початковій школі. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. Збірник наукових праць, 2018. 77-80.
4. Білик, Т. С. Інтеграція інноваційних елементів та інтерактивних технологій на уроках математики в початковій школі. *Збірник наукових праць «Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми»*, 2021. №59, 100-108.
5. Бондар Ю. В. Педагогічні умови формування творчих умінь в учнів початкової школи. *Актуальні питання гуманітарних наук : міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*, 2020. Вип. 34. Том 1. С. 220–225.
6. Бондар Ю. В. Формування творчої активності молодших школярів засобами інтерактивних технологій. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського*. Серія: педагогіка і психологія: збірник наукових праць. 2020. Випуск 61. С. 9-13.
7. Голота Н. М., Карнаухова А. В. Формування готовності майбутніх педагогів до організації партнерської взаємодії між учасниками освітнього процесу. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2020. (2 (63)). с. 35-41)

8. Гончаренко С. Український педагогічний словник. К.: Либідь, 2007. 376 с.
9. Грошовенко О., Коваль Т., Жовнич О. Використання технології проблемного навчання на уроках інтегрованого курсу “Я досліджую світ”. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: збірник наукових праць*. Вінниця: ТОВ «Друк плюс», 2022. Вип. 63. С.87-96.
10. Дабіжа Л., Комарівська Н., Любчак Л. Інтегровані уроки читання та мистецтва як засіб розвитку творчих здібностей молодших школярів. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського*. Серія : Педагогіка і психологія: Збірник наукових праць. Вип. 66. 2021. С. 7-12
11. Демченко О. П., Лазаренко Н. І., Любчак Л. В. Інформаційно-комунікаційні технології у підготовці майбутніх педагогів до роботи з обдарованими дітьми. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2021. Том 86. №6. С.123-143. URL: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/4570/1947>
12. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. К., 2014. 145 с.
13. Дубровська Л. О., Дубровський В. Л., Висовень А. С. Технологія інтерактивного уроку в початковій школі. *Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки*. 2017. № 2. С. 90-94.
14. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / Н.П. Наволокова. Харків.: Вид. група «Основа», 2017. 176 с.
15. Єльнікова О. Інтерактивне навчання – засіб модернізації освіти у сучасній школі. *Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки: Зб. наук. праць / Редкол.: Т.І.Сущенко (відп. ред.) та ін.* Київ-Запоріжжя. 2012. Вип. 24. С. 84-108.
16. Єльнікова О. Інтерактивні методи навчання, їх місце у класифікації педагогічних інновацій. *Імідж педагога*. 2011. С. 71-94.

17. Зайченко І.В. Теслюк В.М. Каленський А.А. Основи педагогічної майстерності та етика викладача вищої школи. Київ, 2023. 484с.
18. Імбер Вікторія, Олійник Наталія. Педагогічні умови розвитку креативності молодших школярів на уроках математики засобами дидактичних ігор. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. № 9-10, 2022.
19. Інтерактивні методи навчання у початковій школі / упоряд. О. Кондратюк. К.: Шкільний світ, 2011. 134 с.
20. Інтерактивні технології навчання в початковій школі: [посібник для студ. вищих пед. навч. закл. та вчителів загальноосвіт. шк.] / [О.А. Біда, О.В. Кравчук, Г.І. Коберник та ін.]; Уманський держ. пед. ун-т ім. Павла Тичини. Умань: Софія, 2007. 209 с.
21. Інтерактивні технології навчання у початкових класах / Авт.-упор. І.І. Дівакова. Тернопіль: Мандрівець, 2018. 180 с.
22. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід: [метод. посіб.]. / авт.- уклад. О. Пометун, Л. Пироженко. К.: А.П.Н., 2002. 136с.
23. Інтерактивні уроки в початковій школі / Упоряд. О. Кондратюк. К.: Шк. світ, 2017. 128 с.
24. Імбер В.І., Олійник Н.А., Комарівська Н.О. Сучасні підходи до розвитку креативності молодших школярів. *Інноваційна педагогіка*, Вип. 67, Том 1, 2024, С. 90 – 94.
25. Імбер Вікторія, Олійник Наталія. Педагогічні умови розвитку креативності молодших школярів на уроках математики засобами дидактичних ігор. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. № 9-10, 2022.
26. Карамушка Л. М. Використання інтерактивних технік у процесі підготовки менеджерів та персоналу освітніх організацій до управління: [метод. реком.] / Л.М. Карамушка, М.П. Малигіна. К. Рівне, 2003. 20 с.

27. Коберник Г. Інтерактивне навчання в системі нових освітніх технологій. Початкова школа. К., 2014. С.8-10.
28. Кодлюк Я. П., Шишак А. М. Інтерактивні методи роботи з підручником у початковій школі. Методичні орієнтири. 2020. № 1–3 (581–583). С. 25-30.
29. Коновалова М., Дмитренко К., Семиволос О., Бекетова С. Звичайні форми роботи — новий підхід: розвиваємо ключові компетентності. К, 2019. 478с.
30. Комар О. Навчання школярів за інтерактивними методами. Рідна школа, 20065, 57–60.).
31. Комар О. Інтерактивні технології – технології співпраці. Поч. школа. К.: Абрис, 2014. С. 5-12.
32. Кратасюк Л. Інтерактивні методи навчання: Розвиток комунікативних і мовленнєвих умінь. Дивослово. 2014. № 10. С. 2-11.
33. Кучай А. Формування готовності майбутніх педагогів дошкільних навчальних закладів до застосування інтерактивних педагогічних технологій у професійній діяльності. дис...канд. пед. наук : 13.00.04.01 / Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини. Умань, 2020. 341 с.
34. Леонова Н.С. Інтерактивні технології навчання як засіб реалізації творчих здібностей учнів. Педагогічна майстерня. 2013. С. 2-7.
35. Манагарова, Н. (2015). Розвиток творчих здібностей молодших школярів на уроках української мови. Відкритий урок: розробки, технології, досвід, 11-12,20–21.Манагарова, 2015, с. 20
36. Мартинюк В. Інтерактивний проєкт як засіб стимулювання мовленнєвої діяльності студентів університету. К., 2018. С.34-51.
37. Навчання в дії. Як організувати підготовку вчителів до застосування інтерактивних технологій навчання: Метод. Посіб. А.Панченков, О. Пометун К.: А.П.Н., 2013 167 с.

38. Нісімчук А.С., Падалка О.С., Шпак О.Т. Сучасні педагогічні технології. К, 2010. - 368 с
39. Новиченко О. З досвіду використання інтерактивних технологій. Початкова освіта. 2017. № 41. С. 4-15.
40. Онофрійчук Л.О., Савченко М.С. Упровадження інтерактивних технологій навчання у процесі підготовки майбутніх вихователів дітей дошкільного віку. *Народна освіта*, 2016 р Випуск №1(28). С. 12-18.
41. Олійник Н. А., Трачук Н. М. Праксеологічні аспекти професійної діяльності педагога. Академічні студії. (Серія «Педагогіка»), 2021. Вип. 3, Ч. 1. С. 75-84.
42. Олійник Н.А., Хмельовська М. М. Якість освіти з позиції праксеологічного підходу. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: збірник наукових праць. Вінниця : ТОВ «Друк плюс».2023.
43. Олійник Н.А, Басюк А. Формування толерантності молодших школярів засобами народної творчості. *Перспективи та інновації науки»* (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»), 2023. Вип. 9(27) С. 326-336.
44. Побірченко Н. Інтерактивне навчання в системі нових освітніх технологій. Початкова школа, 2014. №10. С. 8-40.
45. Павленко Н. О. Змістовий компонент підготовки майбутнього вчителя початкових класів до використання інтерактивних педагогічних технологій. 2008. С. 79-85.
46. Павленко Н. О. Інтерактивно-рефлексивний підхід у педагогічній діяльності вчителя початкових класів: програма спецкурсу зі спеціальності 7.010102 – “Початкове навчання” / Н.О. Павленко. Полтава: ПДПУ ім. В.Г. Короленка, 2006. 19 с.
47. Падалка Л., Євтушенко Н. Використання інтерактивних методів навчання на уроках української мови у початковій школі. Студентські наукові студії. 2020. № 2. С. 77-83.

48. Пантюк М., Стахів Л. Інтерактивне навчання молодших школярів у контексті інтеграції науки і практики. Актуальні питання гуманітарних наук. Педагогіка. 2015. Вип. 12. С. 304-310.
49. Пироженко Л. В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. К., 2015. 215 с.
50. Побірченко Н. Інтерактивне навчання в системі нових освітніх технологій. Початкова школа. 2014. № 10. С. 8-40.
51. Пометун О. Як оцінити діяльність учнів на інтерактивному уроці. Доба. 2012. № 2. С. 2-6.
52. Пометун О., Пироженко Л. Інтерактивні технології навчання: теорія і практика. К., 2012. 136 с.
53. Руденко Н. М. Інтерактивні технології навчання на уроках математики у початковій школі: від планування до результату. Теоретичні засади розвитку сучасної педагогіки. Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка. Збірник наукових праць. 2019. № 32. С. 22-28.
54. Руденко Н. М. Інтерактивність як спосіб ефективної взаємодії і навчання студентів. Нова педагогічна думка. 2014. № 1. С. 25-29.
55. Савченко О. Я. Дидактика початкової школи. К.: Абрикос, 2017. С. 98-115.
56. Савченко О. Я. Формування у молодших школярів загальнонавчальних комунікативних умінь і навичок. Науково-методичний журнал «Початкова школа». 2014. № 10. С. 6.
57. Сиротенко Г. О. Сучасний урок: інтерактивні технології навчання. Харків: Видавнича група «Основа», 2013. 80 с.
58. Сільченко Л. М. Інтерактивні технології навчання в дії. Педагогічна майстерня. 2013. № 11. С. 35-54.
59. Шевчук І. Використання інтерактивних технологій у проведенні виховних годин. Початкова школа. К., 2004, №5. 176 с.
60. Шишак А. М. Інтерактивні методи роботи з підручником у початковій школі. Сучасна початкова освіта в поглядах молодих науковців:

матеріали II туру Всеукр. конк. студ. наукових робіт зі спеціальності «Початкова освіта». 2019. Вип. 8. С. 138–144.

61. Яцина С. М. Особливості методики використання інтерактивної технології навчання на уроках літературного читання в початковій школі. Академічні студії. Серія «Педагогіка». 2023. № 3. С. 127-132.

62. Barak M., Zadok Y. Robotics projects and learning concepts in science, technology and problem solving. *Int J Technol Des Educ*. 2009. Vol. 19 (3). P. 283-307.

63. Darling-Hammond L., Bransford J. Preparing teachers for a changing world: what teachers should learn and be able to do. Jossey-Bass, San Francisco. 2005. P. 1-10.

64. Friedrichsen P., Van Driel J.H., Abell S.K. Taking a closer look at science teaching orientations. *Sci Educ*. 2010. Vol. 95. P. 358-376.

65. Karnaukhova A. Formational Respective Attitude in Children of 5 Years Old to Adults with the Ukrainian Tales. Theoretical and Practical Aspects of the Development of the European Research Area: monograph/ edited by authors. 2nd ed. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2020. P. 22–38

66. Kolesnik K., Oliinyk N., Komarivska N., Kazmirchuk N., Imbek V. Future-Teacher Soft Skills Development in the Context of Ukraine's Integration into the European Higher Education Area. *International Journal of Learning, Teaching and Educational Research*, 2023. Vol. 22, No. 2, pp. 413-431.

67. Koval, T., Oliinyk, N., Kryvosheya, T., Khilya, A. Application of Gamification in Higher Education: Training of Early Childhood and Primary Education Teachers in Ukraine. *Vide. Tehnologija. Resursi - Environment, Technology, Resources*, 2024. 2, pp. 183-187

68. Marbina L., Church A., Tayler C. Victorian early years learning and development framework: Evidence paper: Practice principle 6: Integrated teaching and learning approaches. State of Victoria, Department of Education and Training. 2011. URL:

https://www.education.vic.gov.au/Documents/childhood/providers/edcare/eviinteg_eac.pdf

69. Retter H. Studienbuch padagogische Kommunikation, 2002. 352 p.
70. Sidawi M. Teaching science through designing technology. *Int J Technol Des Educ*. 2009. Vol. 19 (3). P. 269-287.
71. Stella Hadjiachilleos S., Avraamidou L., Papastavrou S. The Use of Lego Technologies in Elementary Teacher Preparation. *Journal of Science Education and Technology*. 2013. Vol. 22. P. 614-629.
72. Weisberg D. S., Hirsh-Pasek K., Golinkoff R. M. Guided play: Where curricular goals meet a playful pedagogy. *Mind, Brain, and Education*. 2013. Vol. 7. P. 104-112. <https://doi.org/10.1111/mbe.12015>

ДОДАТКИ